*לא תחוף לא בנתר ולא *בחול בנתר משום דמקטף ובחול משום דמסריך ואמר אמימר משמיה דרבא *אשה לא תחוף אלא בחמין (א) אבל לא בצונן ואפילו בחמי חמה צונן מאי טעמא לא משום דקרירי (ב) ומשרו מזייא ואמר רבא לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא אשה מדיחה בית קמטיה במים א) מיתיבי בית הקמטים ובית הסתרים אינן צריכין לביאת מים נהי דביאת מים לא בעינן מקום הראוי לביאת מים בעינן כדר' זירא *דא"ר זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו ושאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו *אמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה בשפחתו של רבי שטבלה ועלתה ונמצא לה עצם חוצץ בין שיניה והצריכה רבי טבילה אחרת ואמר רבא טבלה ועלתה ונמצא עליה דבר חוצץ אם סמוך לחפיפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול איכא דאמרי אם באותו יום שחפפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול מאי בינייהו איכא בינייהו למסמך לחפיפה טבילה למיחף ביממא ולמטבל בליליא אמר רבא אשה לא תעמוד על גבי כלי חרס והטבול סבר רב כהנא למימר טעמא מאי משום גזירת מרחצאות הא על גבי סילתא שפיר דמי א"ל רב חנן מנהרדעא התם טעמא מאי משום דבעיתא סילתא נמי בעיתא אמר רב שמואל בר רב יצחק אשה לא תטבול

בנמל

לא תחוף. שערה: מקטף. נתק שער ומתגלגל ונולך: סריך. מדביק השער ונולך: ואפילו בחמי חמה. די לה במחמין שהוחמו בשמש: (ג)דמשרו מזיא. מקשין את השערות ואין נכרכין עוכר: קמטיה. בית השחי ובית הסתרים שלה: כל הראוי לבילה. במסכת מנחות (קג:) ששים עשרונים הבאים בכלי אחד ראוין לבלול ואין בילה מעכבת בו שאם לא בלל כשר ושאין ראוי לבילה כגון ששים ואחד עשרונים בכלי אחד בילה מעכבת בו ופסולה הואיל ואי בעי לבלול לא מצי למבלל: אינה צריכה לחוף ולטבול. דודאי לאחר שטבלה בא עליה: איכא בינייהו כו'. ללישנא קמא בעינן סמוך לחפיפה טבילה: גזירת מרחצאות. שדרך מרחצאות ליטב ע"ג אצטבאות של אדמה דדמי לכלי חרס ואתי למימר טבילה עולה. כהן: סילתא. בקעת עצה כמו במכברתה ולא בסילתא (ד)* [ביבמות] (דף סג:): דבעיתא. שלא תפול ולא טבלה שפיר:

בנמל

כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו. וא"ת הא בכמה מקומות כתיב בלולה וגימא שנה עליו הכתוב לעכב וי"ל דשלהי לגופייהו וקשה דנימא מדתנא בהו קרא בפרשת נשיאים תריסר זימני בלולה בשמן למעכבא והכי אמרינן בהקומץ רבה (מנחות יט:) דפריך לשמואל גבי מנחה דלא יליף דורות משעה דכתיב וימלא כפו ממנה נומר דשנה עליו הכתוב לעכב על מלא קומצו ופריך והא אמר שמואל מזרקות מקדשים את הינש דכתיב שניהם מלאים סולת ומשני שאני התם דתנא בהו קרא תריסר זימני לעכב ויש לומר דשאני יש שום דרשה בשום מקום דבילה לא מעכבא וא"ת כיון דלא מעכבא היכא דאין ראוי לבילה נמי ליתכשר ויש לומר דסברא הוא דכיון דקפיד קרא לכתחלה לעשות המצוה בענין שיהא ראוי לכך אע"פ שאינו מעכב דאם לא כן נתבטלה המצוה לגמרי שלא היה יכול לעשותה וכן בכמה מקומות כגון ביאת מים דכתיב כל בשרו וממעטים בית הסתרים ומ"מ בעינן ראוי לביאת מים בכל בשרה וכן בכמה דוכתי וגבי ערל וטמא דמשלחין קרבנן אף על פי שאינן ראויים לסמיכה *ולא מעכבין דהא רבינא קרא דמוזנו ולא מגעו וקרא בהבאת קרבן מיירי ולמאי הא לא מצי סמיך ובפרק כל *פסולי המוקדשין (זבחים לג.) דתכף לסמיכה שחיטה דאורייתא ואע"ג דלא סבר מגעו משלח קרבן זיבה וא"ת אמאי לא בעינן ביאת מים לכתחלה בבית הסתרים כמו בילה וקריאה בחליצה ובכיכורים וי"ל דאין סברא גבי טבילה שלא הקפידה תורה אלא שיטהר האדם ואין לומר דלכתחילה לבעי דכיון דבדיעבד טהור לכתחלה נמי לא בעי ותעלה לו טבילה אבל בילה ומקרא בכורים וחליצה מצות נינהו הלכך לכתחלה ליעבד וא"ת כיון דלכתחלה בעי' בילה במנחות (ד' יח:) גבי עיקר מילתיה דרבי זירא דקאמר מתנדב אדם מנחה של ס' עשרון ומביאה בכלי אחד מנחה של ס"א מביא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחד דקים להו דס' נבללין וס"א אין נבללין ופריך וכי אין נבללין מאי הוי והא תנן אם לא בלל כשר ומשני א"ר זירא כל הראוי וכו' ומאי פירכא כיון דלכתחילה מצוה לבלול משום הכי מצוה להביא בב' כלים לקיים בה מצות בלילה ואומר ר"י כיון שנדר מנחה של ס"א אינו יוצא ידי נדרו אם לא יביא מנחה גדולה הלכך כיון דדיעבד כשר בלא בילה יש לו להביא בכלי אחד לקיים נדרו ואע"ג דגבי כ' עשרונים קאמר אם רוצה מביא בב' כלים מ"מ גבי ס"א מוכח מילתא דנתכוין לקרבן גדול אי נמי מתנדב אדם מנחה קאי אמנחה אחת דאמרינן התם לעיל ומשום הכי לא בעי לפלוגינהו בשני כלים משום בילה כיון דאינה מעכבת מיהו קשה דהך סוגיא דהתם לר"ש דאית ליה דס"א אינן נבללים ור"ש פליג אדרבנן דקאמרי הרי עלי מנחה להביא בכלי אחד והביא בב' כלים דלא ידי נדרו יצא וכיון דבדיעבד יצא בשני כלים שפיר אית ליה לפלוגינהו כדי לקיים מצות בלילה והכי קשה מאי פירכא וי"ל דמנחה של ס"א משמע יותר מנחה אחת ממנחה קטועה התם אע"ג דפריש בהדיא בכלי אחד אי נמי הך פירכא דוכי אין נבללין מאי הוי לרבנן פריך והאמר דאית ליה להאי תנא טעמא דר"ש דס"א אין נבללים יפה: **אם** סמוך לחפיפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול. והא דאמר בפ"ק דחולין (דף י.) טבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ אפילו נתעסק באותו המין כל היום כולו לא עלתה לו טבילה עד שיאמר ברי לי שלא היה עלי קודם לכן התם בשלא טבל סמוך לחפיפה אע"ג דהתם לא מפליג ועוד אומר ר"ת דההיא דחולין לטהרות ומחמרינן טפי דאפילו טבל סמוך לחפיפה לא מועלת לו טבילה והכא איירי לבעלה והא דאמרינן בסוף שמעתין ולית הילכתא ככל הני שמעתתא כי איתמר הני לטהרות לא קאי אהך מימרא אלא קאי אכולהו מימרות דמכלי חרס ואילך ועוד אומר ר"י דאי הך דחולין מיירי לטהרות איכא לאוקמיה בשלא חפפה כלל כדאיתא בירושלמי דמסכת פסחים סוף פרק כל שעה נדה חופפת וסורקת וטובלת כהנת אינה חופפת וסורקת שלא תחלוק בין נדה לנדה וטעמא מפרש התם לפי שכהנת תדירה בטבילה לא החמירו עליה ובעיוני סגי לה ושוב פירש ר"ת דחפיפה לא שייכא אלא בראש והך דחולין איירי בשאר הגוף דליכא חפיפה וכן משמע לעיל דקאמר אשה לא תחוף אלא בחמין כו' וקאמר טעמא דמשרו מזיא ומדלא קאמר לא תחוף ראשה ש"מ דבכל"מ חפיפה שייך טעמא דמשרו מזיא דבמקום שער הוא ועוד מביא ר"י ראיה דאמרינן בפרק מרובה (ב"ק דף פב.) גבי עשר תקנות דעזרא שתהא אשה חופפת וטובלת ופריך מדאורייתא היא וכו' מאי כיון שערות ומשני לעיוני מדאורייתא דילמא מיקטר ואתא איהו ותקן חפיפה ומדקאמר דילמא מיקטר שמע מינה דליכא חפיפה אלא בראש ובכמה מקומות הוזכרה חפיפה אצל הראש אבל במחזור ה"ר שמריה מפרש בשם רש"י דבכל הגוף שייך חפיפה כדאמרינן בפ' כל כתבי (שבת דף קכ:) הרי שהיה שם כתוב על בשרו ה"ז לא יחוף ומיהו בכל הספרים ליכא אלא לא ירחץ ולא יסוך ועוד מייתי ראיה מדמייתי לקמן (דף סו:) אההיא דלאשה חופפת בלילה וטובלת בלילה מעובדא דהוה בי ריש גלותא ואמר לה עבדי חסרת טסטקי חסרת דודי חסרת פי' עבדי חסרת להביא מים להם לרחוץ כל הגוף דאילו חפיפת הראש לא בעי טולי האי ומיהו לפירוש ר"ת אין ראיה שפירש עבדי חסרת להחם מים להטיל לתוך מי הטבילה הצוננין להחם וטסטקי הוא עסטקי דפיזא והוא כסא ליסב עליו בבית המרחץ ורבינו שמעיה פירש טסטקי מסרקות שילטרך חפיפה בגוף אלא לעיוני בעלמא כמו בראש מדאורייתא ואע"פ שאנו מדמין אין לעשות מעשה אלא צריך לחפוף כל הגוף וכן מנהג כל הנשים לרחוץ כל הגוף מכסיו. [ועי' תוס' ב"ק פ"ב. ד"ה ושתהא]: **איכא** בינייהו סמוך לחפיפה טבילה. לא מיירי (ה) הכא מידי בהלכת סמוך לחפיפה טבילה אלא לענין לתלות אחר הטבילה אם נמצא עליה דבר חוצץ קאמר דפליגי אם צריך לענין זה סמוך לחפיפה טבילה: **על** גבי כלי חרס. נראה דשייך ביה גזירות מרחצאות שרגיל להיות ומצוי שם כלי חרס לצורך חמין: **אשה** לא תטבול בנמל. כתוב בספרים אע"ג דהשתא ליכא איסור ברדיוני נפל ופירש"י בנמל מפני שהספינות רגילות להיות שם כל שעה מצוי שם טיט ואע"ג דהשתא ליכא עליה טיט איסור ברדיוני בגלתה מן המים שבשכה רגליה במים ונפל ופי' נמי מפלי ביומי תשרי דבסמוך מתגלות המתיקן מפני הטיט ולרבינו תם נראה כפירוש ר"ח לא תטבול בנמל כי בני אדם מצויין שם ובעיתא וממהרת מפני שבושה מבני אדם המצויין שם והוי דומיא דסילתא דהוי טעמא משום דבעיתא ופירש מפלי מתלגות כמין גדר בנהר לגינות שלא ירלוה עובדין ושבין ול"ג הכא אע"ג דהשתא ליכא כו' עד בסמוך גבי נתגא תבסיל לבנה וטבלה לא עלתה לה טבילה אע"ג דהשתא ליכא איסור ברדיוני נפל ומפרש ר"ת בשני דלאו"ן לשון נדידה ור"ח פי' לשון האחלקה ונפל בירידה ובערוך א) פירש מפלי משום לגינות ור"ח פי' מקוואות ביומי ניסן משום דחיים לשאובין וכן פי' בערוך ותימה הוא מה שאיכה שייך וי"ל כי כמה ניטרות מושכין לתוך הנהרות שהם בכלים שחקקן ולכשוף קבטן אבל פירש"י עיקר דטעפין כמקוה ואינם מטהרין אלא כאשבורן ולא דרך זחילה ומשום מים חיים ליכא לפרושי כדפירש"י דתניא בתוספתא ג) חומר בזב מבזבה שהזב טעון מים חיים [ט']:

א) [ערך קף כ] ג) [ותפ"ג חוץ ותפ"ל פי"ח דמגילה]

נתנה

כט א ב מיי' פ"ג מהל' מקוואות הל' יז סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' קצח סעיף ג [וברב אלפס שבועות רלב.]:

[בערוך הג' אשה לא תחוף אלא בחמין ואפי' בחמי חמה אבל לא בצונן וכו' וכזה מוכן פירש"י ד"ה ואפילו]

ל ג ד ה מיי' שם פ"ב הל' י סמג שם טוש"ע שם סעי' א [וסעי' כ] וסעי' קנ סעי' כה [וסעי' מב] וסעי' מג ובהג"ה [וברב אלפס שם]:

לא ו מיי' פי"ג מהל' מעשה הקרבנות הלכה ו:

לב ז מיי' פ"ב מהלכות מקוואות הל' יג סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' קצח סעיף כד:

לג ח ט מיי' שם הלכה יח ועיין בהגה"ה ובכ"מ סמג שם טוש"ע י"ד סי' קצח סעיף י:

נ"ל ולא מעכבין ולמאי הא לא מצי סמיך ובפ' כל פסולי המוקדשין כו' שחיטה דאורייתא והא רבינא קרא דמוזנו ולא מגעו וקרא בהבאה קרבן מיירי ואע"ג דלא סבר כו' רש"ל ועיין בתוס' ר"ס כסוי דם ופ' מעם מלוס

לד י מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעיף ג וסעיף ח:

לה כ ל מ מיי' שם פ"א הל' יא סמג שם טוש"ע י"ד סי' קצח סעיף לג:

לו נ מיי' שם טוש"ע שם סעיף לג וסעיף לד:

תוספי הרא"ש

קטנה פ"ל ראב"א כ"ש יום פ' לזכר: אשה לא תחוף אלא בחמין ואפי' בחמי חמין אבל בקרירי לא. ובפר"ח גרס אשה לא תחוף בקרירי ואפי' בחמי חמה. פי' אסור לחוף. ובפרק כל שעה אמרינן לא תלוש בחמין ולא בחמי חמה אלמא מדמי חמי חמה לחמין. ומיהו לא קשה לפר"ח דגבי חימוץ בחמין כל דהו מחמיץ: דאמר ר' זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו. האי מילתא דר' זירא בפ' המנחות והנסכים גבי הא דתנן הרי עלי מנחה של ס"א עשרונים מביא ששים בכלי אחד ועשרון אחד בכלי אחר. ומפרש טעמא משום דששים נבללין ששים ואחד אין נבללין. ופריך כי אין נבללין מאי הוי והתנן אם לא בלל כשר א"ר זירא כל הראוי לבילה כו'. תימה מאי פריך נהי דבדיעבד אמרינן אם לא בלל כשר מ"מ לכתחילה צריך לבלול הלכך צריך להביא בשני כלים. וי"ל משום דהוהא נברא לקרבן גדול איכוון והתנן הרי עלי להביא בכלי אחד והביא בשני כלים לא יצא. הלכך ס"ד דשפיר טפי להביא בכלי אחד אפי' בלא בלילה. ומשני דאפ"ה ראוי לבלילה בעינן: אין בילה מעכבת. והיינו טעמא משום דלא שנה הכתוב עליו לעכב אע"ג דתני נשיאים כתיב תריסר זימני בלולה בשמן התם מעשה קא חשיב האיך עשו ולא לעיכובא איצטריך . ואע"ג דבהקומץ יליף דכלי מקדש אף מה שבתוכו מדכתיב שניהם מלאים סולת עיכובא לא יליף . ואע"ג דלא שנה קרא לעכב . מ"מ מיסתבר דראוי לבילה בעינן דכיון דהצריך הכתוב בלילה מסתמא צריך שיהא הקרבן ראוי למה שצוה הכתוב לעשות בו . וכן גבי קריאת חליצה אע"ג דלא מעכבא ראוי לקריאה בעינן כדאמרינן אלם ואלמת פסולין לפי שאינן באומר ואמרה . וכן גבי קריאת בכורים בעינן ראוי לקריאה בפ' המוכר את הספינה. ותי' אמאי לא בעינן הכא (ראוי) ביאת מים לכתחלה בבית הסתרים . וי"ל דשאני הכא דלא הזכיר ביאת מים בבית הסתרים כמו שהזכיר קריאה בחליצה ובכורים דורחץ את בשרו משמע מאבראי . ומי' ראוי לביאת מים בעינן כיון דלשמנים נכנס בו המים : אינה צריכה לחוף ולטבול. והא דאמרינן בפ"ק דחולין טבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ לא עלתה לו טבילה עד שיאמר ברי לי שלא היה עלי מקודם לכן . התם כשלא חפף סמוך לטבילה . או א"נ התם לטהרות והכא לבעלה . ואע"ג דלקמן גרס' ה"מ לטהרות והיינו מכלי חרס ואילך . א"נ התם מיירי לטהרות ומשום דלא בעי חפיפה כלל הלכך צ"ל ברי לי

אמרי'

מוסף רש"י

ראה להלן בדף סח א למטה

[נ"ל באה"ל ג' העזוך בערוך ערך אזכ"ה גריף [ונראה] פי' דבגושות וכן בתוס' ובר"ב הגיי' דגרסי כל הפוסקים בהלכ]

(ר"ה יג. פסחים עה) קדושין כה. יבמות קה: חולין סו: מנחות יח: סג: מכות יח: כריתות סו. ב"ב פב.

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא תחוף אלא בחמין ואפילו בחמי חמה אבל לא בצונן כצ"ל: (ב) שם דקרירי משרו מזייא: (ג) רש"י ד"ה משרו מזייא: (ד) ד"ה סילתא וכו' ולא בסילתא כמגילה כ"ב לא נמצא כן במגילה אלא בפ' הכונס בדף סג ואולי רש"י היה גורס כן גם בפ"ק דמגילה אבל אין לסתור מג"ה פ"ט דיבמות מרדכי עליה אין לבי מתקנתא אלא בירך תכרמה: (ה) תוס' ד"ה איכא וכו' לא מיירי כ"ב דהא"ל קשיא דרבא דהכא לרבא דסוף שמעתתא דדרש רבא אשה חופפת כו':

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' מיתיבי בית הקמטים. כ"ב מקוואות פ"ח:

תוספי הרא"ש

אמרי' בירושלמי פ' כל שעה נדה חופפת וסורקת כהנת אינה חופפת וסורקת נדה כהנת חופפת וסורקת שלא תחלוק בין נדה לנדה . ומפ' התם לפי שרגילה בטבילה לא החמירו להצריכה חפיפה רק לעיוני בעלמא . ר"ת מפרש דבחולין מיירי שנמצא דבר חוצץ על גופו דלא בעי חפיפה והכא בנמצא בראשו דחפיפה לא שייך אלא בראש ובמקום השער וכן לא מצינו חפיפה בכל מקום בתלמוד אלא במקום שער בשמעתין לעיל אבל בקיירי לא משום דמשרו מזיא: לא תחוף בנתר דמיקטף . ובפ"ק דשבת גבי הלל שהיה חופף ראשו ובפ' חלק דהוה חפיף רישיה וכן נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק וכן גבי עיקר תקנת חפיפה דתקן עזרא בפ' מרובה פריך מדאורייתא היא דכתיב את כל בשרו שלא יהיה דבר חוצץ כו' . ומשני דאורייתא לעיוני דלמא מקטר . ועזרא תיקן חפיפה . ולישנא דמיקטר לא שייך אלא גבי שער אבל שאר הגוף לא בעי הרחה כלל : מדקאמר שתהא אשה מרחת קמטית מכלל דלשאר הגוף לא בעי הרחה ראי קמטיה לרבותא קאמר ראע"ג שאין צריך ביאת מים צריך הרחה וה"ה שאר הגוף . א"כ הו"ל למימר אפילו בית קמטיה . ורבינו שמעיה כתב בשם רש"י דחפיפה הוא בכל הגוף כדאמרינן בפרק כל כתבי מי שהיה לו שם כתוב על בשרו לא יחוף . והגירסא ליתא התם אלא [לא] ירחוץ ולא יסוך . ועוד תביא ראיה מההיא דפ"ב דכתובות מישחא וחפיפתא קאמר טי . ואינה ראיה דמיירי בשמן שסכין לאדם שיש לו חטטין בראשו . ועוד תביא מדאמרינן לקמן בפירקין עבדי חסרת משטסי חסרת דודי חסרת . ואי לחפיפת הראש גרידא מה צריך כולי האי תם זו אינה ראיה לפר"ת דמפרש דודי להחם חמין ולהטיל בהן הטבילה אם יראה בן הצינה . ומשטסי. פי' רב סעדיה מסרקות גדולות. ומירו בערוך פי' התלא יש לך עבדים הרבה . ודודות להחם חמין בלילה ולרחוף וכן נרצו לחוף כל הגוף ומנהג כשר הוא : איכא בינייהו סמוך לחפיפה טבילה . פי' הכנא דלא חפפה סמוך לטבילה אבל לכ"ע בעינן חפיפה סמוך לטבילה לכתחלה : סבר רב הונא למימר משום גזירת מרחצאות . דלמא אתי למיטבל בהו שאינ' במרחצאות

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones